

«Առր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

*ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

Հետազոտության թեման՝ Արժեհամակարգի ձևավորումը
հայոց պատմությունն առարկայի շրջանակներում

Առարկան՝ Հայոց պատմություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Շիրինյան Լիլիթ

Ուսումնական հաստատություն՝ Երևանի թիվ 112 ավագ
դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
1. Արժեքային համակարգի ձևավորման առանձնահատկությունները.....	4
2. Երեխաների մոտ արժեքային համակարգի ձևավորումը «Հայոց պատմություն» առարկայի դասավանդման շրջանակներում.....	9
Եզրակացություն.....	14
Գրականության ցանկ.....	15

Ներածություն

Ժամանակակից մարդու բարեկեցության մասին գաղափարները հիմնված են ոչ միայն նյութական բարեկեցության որոշակի մակարդակի վրա, այլև ենթադրում են անձնական կյանքի արժեքների որոշակի հիերարխիա, այլ կերպ ասած՝ արժեքային կողմնորոշումների համակարգ, որը կիսում են նրա սոցիալական անդամները:

Հասարակության քաղաքական, տնտեսական և հոգևոր ոլորտներում վերջին տասնամյակում տեղի ունեցող փոփոխությունները հանգեցնում են մարդկանց արժեքային կողմնորոշումների և գործողությունների արմատական փոփոխություններին: Առանձնահատուկ զգայունության և սոցիալական բարձր շարժունակության պատճառով նոր արժեքային կողմնորոշումների ի հայտ գալը և հների արժեզրկումը ավելի մեծ ազդեցություն ունեցան այս անցումային սոցիալական խմբի վրա, քան հասարակության մյուս հատվածները: Արժեքային կողմնորոշումների համակարգը ոչ միայն հոգևոր ոլորտի տարր է, սոցիալական ստեղծագործության դրսևորում, այլև միևնույն ժամանակ հանդես է գալիս որպես շրջապատող սոցիալական իրականության նկատմամբ մարդկանց վերաբերմունքի պրոյեկցիա՝ էական ուժերի իրացման տեսքով: Ներկայումս կան մեծ թվով սոցիալական ինստիտուտներ, որոնք ազդում են անհատականության, բարոյական և էթիկական արժեքների զարգացման վրա:

Աշխատանքի իրականացման նպատակն է՝ ուսումնասիրել աշակերտների մոտ արժեքային համակարգի ձևավորման տարրերը հայոց պատմության առարկայի շրջանակներում:

Աշխատանքի իրականացման խնդիրներն են՝

- Ուսումնասիրել արժեքային համակարգի ձևավորման առանձնահատկությունները:
- Դիտարկել հայոց պատմության առարկայի դասավանդման շրջանակներում աշակերտների մոտ արժեքային համակարգի ձևավորման հիմքերը:

Արժեքային համակարգի ձևավորման առանձնահատկությունները

Անձի արժեքային կողմնորոշումների զարգացման մեջ որոշակի գործընթացների գերակշռությունը տարիքային տարբեր փուլերում և դրանց իրականացման համար արտոնյալ մեխանիզմների ընտրությունը, որոնք որոշում են ինչպես արժեքային համակարգի զարգացման ընդհանուր մակարդակը, այնպես էլ դրա առանձնահատկությունը, իրենց հերթին կախված են գործոնների և պայմանների բարդ համակարգ. Գիտական բառապաշարում «գործոն» տերմինը հաճախ հասկացվում է որպես գործընթացի պատճառ կամ շարժիչ ուժ, որը որոշում է դրա բնույթը [1,25]: Հետեւաբար, հոգեբանական գործոնները որոշ դեպքերում դժվար է տարբերակել անձնական դինամիկայի գործընթացների մեխանիզմներից: Շատ հետազոտողների աշխատություններում գործող գործոններն իրենց բնույթով ավելի տարրական են՝ համեմատած հոգեբանական մեխանիզմների հետ, որոնք բարդ կազմակերպված համակարգային կազմավորումներ են: Մեր ուսումնասիրության մեջ անհատական զարգացման մեխանիզմներն ու գործոնները տարբերելու հիմք է հանդիսանում նաև վերջիններին համեմատաբար ավելի մեծ կայունությունը ժամանակի ընթացքում: Քանի որ անհատի արժեքային կողմնորոշումների համակարգը երկակի ծագում ունի, որը որոշվում է ինչպես անհատի բնութագրերով, այնպես էլ նրա սոցիալական միջավայրի բնույթով, դրա զարգացման վրա ազդող բոլոր գործոնները տրամաբանորեն բաժանվում են ներքին և արտաքին: Սա նաև տարբերում է նրանց հոգեբանական մեխանիզմներից, որոնք միշտ ներքին բնույթ ունեն:

Սակայն ուսումնական գործունեությունը համարվում է արտաքին գործոն, քանի որ այն խթանիչ գործոն է, իսկ ընտանեկան համակարգը, որը կրում է ֆորմալ բնույթ, այն հիմնական գործոն է համարվում արժեքային համակարգի ձևավորման մեջ:

Անհատի կողմից խմբային արժեքների ընդունման աստիճանը կախված է անհատականության տարբեր մակարդակների հետ կապված փոխկապակցված ներքին գործոնների մի ամբողջ համալիրից. որոշել անհատի սոցիալական միջավայրի հետ փոխգործակցության ընդհանուր ռազմավարությունը՝

արձագանքման ուժեղ կամ թույլ տեսակ, հաջողության հասնելու կամ ձախողումից խուսափելու մոտիվացիա: Այս շարքում առանձնահատուկ տեղ են պատկանում անհատի կամային հատկանիշները: Արժեքների ընդունման և անձնական համակարգում դրանք ընդգրկելու գործընթացը ենթադրում է կամքի ակտի առկայություն: Ռ. Ս. Նեմովը սահմանում է կամքի ընդգրկումը մարդկային գործունեության կառավարման մեջ որպես «նպատակների և շարունակական գործունեության միջև կապերի ակտիվ որոնում մարդու բարձրագույն հոգևոր արժեքներով, գիտակցաբար տալով նրանց շատ ավելի մեծ նշանակություն, քան նրանք ունեին սկզբում» [2, 63]:

Մեր կարծիքով, կամային որակների զարգացման մակարդակը որոշում է սուբյեկտի գործունեության ներքին աղբյուրի ուժը, որն ուղղված է որոշակի նպատակներին, ներառյալ շրջապատող իրականության գնահատումը և սեփական, ինքնավար արժեհամակարգի զարգացումը:

«Կամքի ազատությունը» ներքին և արտաքին հոգեբանության դասականների աշխատություններում որոշվում է բարոյական դատողություններ անելու ունակությամբ՝ կախված ընդհանուր մտավոր զարգացման մակարդակից: Միանգամայն ակնհայտ է, որ հիմնական կարողությունների զարգացման մակարդակը որոշում է բարոյական նորմերի և սոցիալական արժեքների իրազեկման այս կամ այն աստիճանի հնարավորությունը: Ա. Մասլոուի տարրորոնակ սահմանման համաձայն՝ «ինչպիսին են կարողությունները, այնպես էլ արժեքները» [3, 190]:

Նմանատիպ դրույթներ կան նաև Ժ. Պիաժեի և Լ. Խոլբերգի վերը նշված հասկացություններում: Այնուամենայնիվ, ինտելեկտուալ զարգացման որոշակի մակարդակը անհրաժեշտ, բայց ոչ բավարար պայման է ավելի բարձր բարոյական արժեքների որդեգրման համար: Ինչպես իրավացիորեն գրում է Լ. Լ. Ս. Վիգոտսկու և Ա. Ն. Լեոնտիևի ստեղծագործություններում մտավոր կարողությունների մակարդակը պայման է հանդիսանում տարբեր (ներառյալ էթիկական) հասկացությունների, կատեգորիաների, իմաստների, անձնական իմաստների ձևավորման համար՝ «իմաստների կատեգորիկ ցանց», որը կատարելու միջոց է:

Գնահատման ակտի ժամանակ որոշակի արժեք, այսինքն՝ իմաստ, վերագրվում է մի երևույթի՝ համապատասխան չափանիշների հիման վրա (նորմեր, նպատակներ, պահանջներ, իդեալներ և այլն): Նման գնահատման արդյունքը եզրակացություն է գնահատված երևույթի ճանաչված չափանիշներին համապատասխանության աստիճանի մասին:

Ըստ Ջ. Գուդեցեկի՝ գնահատումը պետք է հասկանալ որպես ռացիոնալ գործողություն, որի միջոցով ընտրություն է կատարվում առարկաների միջև, որոնցից մի քանիսը վերաբերում են արժեքներին [4, 82]: Սակայն մարդը իրականությունը գնահատում է ոչ միայն գիտակից, ռացիոնալ չափանիշների շնորհիվ: Գնահատման չափանիշներն ուղղակիորեն կախված են անհատի և՛ մտավոր, և՛ էմոցիոնալ զարգացման ձեռք բերված մակարդակից: Ակնհայտ է, որ արժեքային կողմնորոշումների ձևավորման գործում, ճանաչողական բաղադրիչների հետ մեկտեղ, կարևոր դեր են խաղում նաև հուզական ռեակցիաները: Ինչպես ճիշտ է նշում Բ.Ի. Դոդոնովը, «մարդու կողմնորոշումը դեպի որոշակի արժեքներ կարող է առաջանալ միայն դրանց նախնական ճանաչման արդյունքում (դրական գնահատական՝ ռացիոնալ կամ զգացմունքային)» [4, 11]:

Հունգարացի փիլիսոփա Պ. Հայդուի կարծիքով, «հուզական գնահատման և գիտելիքի փորձի բացակայության դեպքում անհատները դրական արժեքները կընդունեն միայն բառերով, բանավոր մակարդակում» [5, 162]:

Զգացմունքային ամրապնդումն այսպիսով ներքինի համար անհրաժեշտ պայման է Ռացիոնալ գնահատման միջոցով իրականացվող սոցիալական նորմերի և ընդհանուր ընդունված սկզբունքների ավելի մեծ ընդունում:

Ամենակարևոր անբաժանելի գործոնը, որը որոշում է, թե որքանով է անհատն ընդունում խմբային արժեքները, մեր կարծիքով, համապատասխանության մակարդակն է: Համապատասխանության անհատական մակարդակը, որը մարդու բարդ սոցիալ-հոգեբանական բնութագիրն է, որոշվում է մարդու հետ կապված ինչպես նկարագրված ներքին, այնպես էլ արտաքին գործոնների մի ամբողջ համալիրով: Անհատի վերաբերմունքի տեսակները հասարակության արժեքներին, որոնք որոշվում են համապատասխանության մակարդակով, ըստ Գ. Քելմենի,

դրստորվում են երեք գործընթացներից մեկի գերակշռությամբ, որը նա անվանում է «սոցիալական ազդեցության գործընթացներ»՝ ենթակայություն, նույնականացում կամ ներքինացում [2, 86]: Այսպիսով, համապատասխանության մակարդակը որոշում է արժեհամակարգի առանձնահատկությունները՝ այն հասարակության արժեքներով լցնելու արտոնյալ ուղիների ընտրության միջոցով:

Դպրոցի ազդեցությունը անձի արժեքային կողմնորոշման ձևավորման վրա որոշվում է ինչպես ուսումնական գործընթացի կազմակերպման առանձնահատկություններով, այնպես էլ ուսուցիչների և հասակակիցների հետ հարաբերություններով: Ինչպես ցույց է տրված մի շարք հետազոտություններում, կրթական կազմակերպման ավանդական և վերջերս տարածված ոչ ավանդական ձևերը («բաց» ուսուցում, կրկնուսուցում և այլն) միջնորդում են արժեքային համակարգի ձևավորման գործընթացը: Սակայն արժեքային ոլորտի զարգացման վրա վերջիններիս ազդեցության կոնկրետ օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները ներկայումս բավականաչափ ուսումնասիրված չեն: Անկախ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ձևից և բովանդակությունից, ուսուցչի անհատականությունը մնում է կարևոր գործոն աշակերտների արժեհամակարգի զարգացման գործում: Ինչպես իրավացիորեն գրում է Յու.Վ.Յանտովսկայան, ստեղծագործական ուսուցիչը «ոչ միայն զինում է աշակերտներին գիտելիքներով, այլև ձևավորում է նրանց վերաբերմունքը շրջապատող աշխարհի նկատմամբ»՝ ձևավորելով վստահության և ստեղծագործական արժեքները [6,156]:

Ի տարբերություն տարրական դպրոցական տարիքի երեխաների, դեռահասներն ավելի շատ կողմնորոշված են դեպի իրենց հասակակիցների շրջանում ընդունված արժեքները: Գ. Կոնը որպես սոցիալականացման գործոն առանձնացնում է հասակակիցների հասարակության հետևյալ հատուկ գործառույթները՝ տեղեկատվության փոխանցում, համատեղ գործունեություն և հուզական շփման իրականացում [123, 87 - 88]: Ընդհանուր առմամբ, կան հակադիր տեսակետներ ուսուցիչների կամ հասակակիցների գերակշռող ազդեցության վերաբերյալ աշակերտի արժեքային կողմնորոշումների ձևավորման վրա: Մենք

համաձայն ենք Պ. Մասսենի և այլոց հետ, ովքեր գրում են, որ «երեխաները իսկապես սովորում են բարոյական կանոններ և արժեքներ մեծահասակներից, բայց նրանց հասակակիցներն օգնում են նրանց գնահատել և մեկնաբանել ստացված տեղեկատվությունը իրենց ըմբռնման մակարդակով» [6, 163]:

Կրթական և սոցիալական միջավայրում արժեհամակարգի ձևավորման խնդիրներին անդրադարձել են նաև մի շարք հայտնի հեղինակներ, այդ թվում՝ Գ. Օլպորտը և Ջ. Գիլեսփին:

Այնուամենայնիվ, հեղինակների մեծամասնությունը, ընդհակառակը, մարդու համար ամենակարևորը համարում է ուսուցման շրջանը՝ որպես անհատի իրական ձևավորման առումով, որը տեղի է ունենում այս պահին մասնագիտական և անձնական ինքնորոշման գործընթացներում: Ենթադրվում է, որ ազատական և ստեղծագործական կրթական միջավայրն է, որ ստեղծում է անհրաժեշտ պայմաններ անձնական աճի և արժեհամակարգի ավելի բարձր, ինքնավար մակարդակի ձևավորման համար:

Արտադրական թիմը հանդես է գալիս որպես սոցիալական միջավայր, որը վերջնականապես համախմբում է որոշակի արժեքների նշանակությունը անհատական համակարգում: Կլիմովի, Ի. Դանչի, Ե. Ֆ. Ջեերի, Օ. Մ. Կրասնոբյադցևայի, Բ. Գ. Կրիվոպալովի, Վ.-ի հետազոտությունները նվիրված են մասնագիտական միջավայրում անհատի արժեքային կողմնորոշումների համակարգի փոփոխությունների խնդիրներին, ներառյալ արդյունաբերական հարմարվողականության հարցերը: Այս դեպքում հետազոտողների ամենամեծ ուշադրությունը գրավում են ուսուցողական թիմերը և այլ մասնագիտությունների ներկայացուցիչների խմբերը:

Սրանք մարդկային զարգացման գործոններ են, և սոցիոմշակութային միջավայրի բնութագրերը, հանդես գալով որպես արտաքին գործոններ, որոշում են անհատի արժեքային կողմնորոշումների համակարգի ձևավորումը փոխազդեցության գործընթացում, որն իրականացվում է այս կամ այն գործունեությամբ: Ինչպես իրավացիորեն նշում է Վ.Պ. Իվանովը, «Միայն որոշակի սուբյեկտի գործունեության սահմաններում են ցանկացած իրողություն՝ իրական և

երևակայական, դասավորված են իմաստային շարքի, արժեքների հիերարխիայի, իրական կյանքի աշխարհի մեջ, որն արտացոլում է ճակատագրի եզակիությունը:

Ըստ Ա.Գ.Ասմոլովի, «անհատականության զարգացման համակարգային որոշման սխեմայում առանձնանում են հետևյալ երեք կետերը՝

- Մարդու արժեքային համակարգը՝ որպես անձի զարգացման նախադրյալ, սոցիալ-պատմական ապրելակերպը որպես անձի զարգացման աղբյուր և համատեղ գործունեություն ծառայում է որպես հիմք սոցիալական հարաբերությունների համակարգում մարդու կյանքի իրականացման համար
- Ա. Ն. Լեոնտևի խոսքերով, գործունեության ընթացքում է, որ «արտաքինը գործում է ներքինի միջոցով»: Լեոնտևի և նրա հետևորդների տեսության մեջ գործունեության հիերարխիան ներկայացնում է անձի հիմքերը, որոնք նրա գործունեության դրսևորման տարիքային ձևեր են:
- Անձի անհատական զարգացման գործընթացում գործունեության հիմնական տեսակները՝ խաղը, սովորելը և աշխատանքը, հաջորդաբար փոխարինում են միմյանց:

Երեխաների մոտ արժեքային համակարգի ձևավորումը «Հայոց պատմություն» առարկայի դասավանդման շրջանակներում

«Հայոց պատմություն» առարկայական դասընթացը նախատեսվել է այն տարիքային խմբի համար (դեռահասության տարիք), երբ երեխայի մոտ ձևավորվում են բարոյական, հոգևոր, ազգային արժեքները:

Այս դասընթացի շրջանակներում երեխաները սովորում են ձևավորել իրենց համար բարոյական իդեալներ, որոնց օրինակը նրոնց համար դրական է, ազգային արժեքները պահպանող: Տարիքային առանձնահատկությունը վկայում է այն մասին, որ դրական մոտիվը ձևավորվում է այն ժամանակ, երբ աշակերտն ունի իր դիմաց դրված լավագույն օրինակ, որը կարող է հիմք ծառայել արժեքային համակարգի լավագույն կերպով ձևավորմանը:

Ուսումնական գործունեությանը խթանիչ մասնագետները փորձում են նորովի հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ժամանակակից երեխաների մեջ բարոյական և հոգևոր արժեքներ սերմանել:

Ժամանակակից կրթության խնդիրներից մեկն այն է, որ կրթության մեջ չի հարգվում սերունդների պատմական շարունակականությունը: Շատ վտանգավոր է երեխային պատմական հիշողությունից զրկելը. Երեխաները զրկված են անցյալում ապրած մարդկանց օրինակից հետևելու հնարավորությունից, նրանք չգիտեն, թե ինչպես են մարդիկ լուծել իրենց խնդիրները, ինչ է պատահել նրանց հետ, ովքեր դեռ են գնացել բարձրագույն արժեքներին և նրանց, ովքեր կարողացել են փոխել իրենց կյանքը՝ հանդիսանալով մեզ վառ օրինակ:

Դեռահասության տարիքը լավագույն շրջանն է բարոյական նորմերի, կանոնների և իդեալների մեծ մասի ձևավորման համար: Սա այն շրջանն է, երբ երեխան սովորում է կարեկցել և էմոցիոնալ արձագանքել ուրիշների փորձին:

Հենց այս ժամանակ էլ դրվում են անհատականության հիմքերը՝ ձևավորվում է սկզբնական աշխարհայացքը, բարու և չարի հասկացությունները և արձագանքը մարդկանց արարքներին և վարքագծին: Երեխաները ձեռք են բերում թիմային հարաբերությունների, իրերի, բնության և մարդկանց հետ փոխհարաբերությունների նախնական փորձ: Նրանք սովորում են ամենակարևոր բարոյական չափանիշները: Ձևավորվում է սերը հայրենիքի հանդեպ, հարգանքը մեծերի նկատմամբ, հոգատար վերաբերմունքը առարկաների և շրջապատող ամեն ինչի նկատմամբ՝ աշխատանքի արդյունքի, ուրիշների աշխատանքի, օգնելու ցանկության և շատ ավելին: Այս հատկություններից շատերը մարդու արժեքային համակարգի ձևավորման հիմքն են:

Այս շրջանից չօգտվելը նշանակում է փոքրիկ մարդու հոգին չլցնել հիմնական հոգևոր արժեքներով, ինչը, անշուշտ, ապագայում կազդի չափահաս քաղաքացու կյանքի վրա:

Հայտնի է, որ կրթության լավագույն մեթոդը անձնական օրինակն է: Ցանկացած բառ կորցնում է իր իմաստը, եթե դրանք գործնականում չեն օգտագործվում: Որքան էլ ծնողներն ու դաստիարակները խոսեն լավ վարքագծի, ուրիշների նկատմամբ

հարգանքի և բնության հանդեպ մարդասիրական վերաբերմունքի մասին, եթե մեծերը չանեն այն, ինչի մասին խոսում են, ապա բոլոր խոսակցություններն ապարդյուն կլինեն:

Առաջնային սոցիալական ինստիտուտը, որը ներգրավված է երիտասարդ սերնդի դաստիարակության գործում, ընտանիքն է: Հենց այստեղ են դրվում բարոյական արժեքների հիմքերը, որոնք կառաջնորդեն երեխային իր կյանքում: Ընտանիքը հասարակության, նրանում տեղի ունեցող գործընթացների արտացոլումն է:

Մեկ այլ կարևոր սոցիալական հաստատություն, որը ձևավորում է երեխայի արժեքների աշխարհը, դպրոցն է:

Հոգևոր և բարոյական դաստիարակությունը չի կարող իրականացվել որպես մանկավարժական գործընթացի ինչ-որ էկզոտիկ ենթատեսակ, այն պետք է ներառի ամբողջ համակարգի բոլոր մասերը՝ դպրոցական և ընտանեկան դաստիարակություն, ֆիզիկական, հայրենասիրական, այսինքն՝ կրթական ազդեցության իրականացումը պետք է կատարվի ամբողջությամբ:

Հետևաբար, հոգևոր և բարոյական դաստիարակությունը բազմակողմ գործընթաց է, որի հիմնական խնդիրների լուծումն անհնար է առանց բոլոր մասնակիցների համակարգված գործողությունների: Ինչպես արդեն ասացի, այստեղ առաջատար դերը տրվում է ընտանեկան կրթությանը, բայց կրթական հաստատությունները, որտեղ ուսուցիչները, ովքեր շահագրգռված են դաստիարակել հոգեպես զարգացած անհատականություն ճիշտ բարոյական ուղեցույցներով, կարող են օգնել ապահովել համակարգված, հետևողական և նպատակային աշխատանք այս ուղղությամբ և հետևել դրան: արդյունքները:

Ուսումնական գործընթացում առաջնորդող սկզբունքները ազգային հիմնական արժեքներն են:

«Հայոց պատմություն» առարկայական դասընթացի շրջանակում երեխաների համար խթանիչ գործոն են հմարվում հետևյալ առանձնացվածները , որոնք օժտում են արժեքային համակարգի ձևավորմանը:

Հայրենասիրություն - սեր Հայաստանի, սեփական ժողովրդի, իր փոքրիկ հայրենիքի հանդեպ, հայրենիքին ծառայելու համար:

Սոցիալական համերաշխություն - անձնական և ազգային ազատություն, վստահություն մարդկանց, պետության և քաղաքացիական հասարակության նկատմամբ, արդարություն, ողորմություն, պատիվ, արժանապատվություն:

Քաղաքացիություն - հայրենիքին ծառայություն, օրենքի գերակայություն, քաղաքացիական հասարակություն, օրենք և կարգ, բազմամշակութային աշխարհ, խղճի և կրոնի ազատություն:

Ընտանիք - սեր և հավատարմություն, առողջություն, բարգավաճում, հարգանք ծնողների նկատմամբ, հոգատարություն մեծերի և կրտսերների նկատմամբ, խնամք սերմանելու համար:

Աշխատանք և ստեղծագործականություն - հարգանք աշխատանքի, ստեղծագործության և ստեղծագործության նկատմամբ, վճռականություն և հաստատականություն:

Գիտություն - գիտելիքի արժեքը, ճշմարտության ձգտումը, աշխարհի գիտական պատկերը:

Հայկական կրոն - գաղափարներ հավատքի, հոգևորականության, անձի կրոնական կյանքի, կրոնական աշխարհայացքի արժեքների, հանդուրժողականության մասին, որոնք ձևավորվել են միջկրոնական երկխոսության հիման վրա

Արվեստ և գրականություն - գեղեցկություն, ներդաշնակություն, մարդու հոգևոր աշխարհ, բարոյական ընտրություն, կյանքի իմաստ, գեղագիտական զարգացում, էթիկական զարգացում:

Բնություն - էվոյուցիա, հայրենի հող, պաշտպանված բնություն, երկիր մոլորակ, բնապահպանական գիտակցություն:

Մենք պետք է դասընթացի շրջանակներում մեզ համար դնենք մեկ նպատակ, որ մանկավարժական ջանքերը հասնեն իրենց նպատակներին և տանեն ներդաշնակորեն զարգացած անհատականության զարգացմանը:

Մեր կարծիքով՝ մեր երկրի դարավոր պատմությունն ու մշակույթը պահպանվում է այն պատճառով, որը միշտ հիմնված է եղել համբերության, բարության, առատաձեռնության, գթասրտության, ոգեղենության տենչանքի վրա: Մենք սկսում ենք մեր աշխատանքը, երեխաներին ծանոթացնելով ժողովրդական ավանդույթներին, որոնք օգնում են ձևավորել ազֆժգային արժեքների պահպանումը:

Աշխատանքներն իրականացվում են 4 ուղղություններով.

Ծագում (որտեղ հավաքվում են մեր երկրի պատմության վերաբերյալ նյութեր), Վարքագծի կամ մարդկային կրթության վերաբերյալ (էթիկետի հարցեր, բարոյական և աշխատանքային կրթության բոլոր ասպեկտները):

Ես ուզում եմ ամեն ինչ իմանալ (ճանաչողական և ուսուցողական ֆիլմեր, մուլտֆիլմեր, շնորհանդեսներ, փորձարկումներ): Ստեղծագործական սեմինար (արտադրական գործունեություն).

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող բոլոր գործողություններն ուղղված են հայրենի հողի պատմությանն ու մշակույթին ծանոթանալու միջոցով ազգային և հոգևոր ավանդույթների, քաղաքացիական և հայրենասիրական գիտակցության ձևավորմանը:

Եզրակացություն

Այսպիսով, դիտարկելով «Հայոց պատմություն» առարկայական դասավանդման շրջանակներում արժեքային համակարգի ձևավորումը, հանգում ենք հետևյալ եզրակացություններին՝

- Երեխայի անհատականության հոգևոր առանցքը նրա աշխարհայացքային դիրքն է, որն ընդգրկում է հասարակության կողմից ընդունված բարոյական արժեքները և նրա արժեքային կողմնորոշումը: «Հայոց պատմության» դասավանդման միջոցով դպրոցականներին դաստիարակելու գործընթացը նպաստում է անհատի բարոյական սկզբունքի զարգացմանը, ներքին և համաշխարհային մշակույթի հոգևոր արժեքների փոխանցմանը:
- Ժամանակակից ժամանակաշրջաններում մատաղ սերնդի հոգևոր դաստիարակության խնդրին հետահայացքը ցույց տվեց, որ դպրոցականների արժեքային կողմնորոշումների ձևավորման խնդիրը միշտ եղել է բավականին արդիական:
- Այս թեմային մեր կոչը պայմանավորված է նրանով, որ խորանում է տեսակետը հայոց պատմության փոխակերպիչ գործառույթի մասին, ավելի խորանում է պատմության գիտակցումը՝ որպես բարձրագույն հոգևոր արժեքներ կրող մշակութային արժեք:
- Հայ ժողովրդի պատմության դասավանդման ֆունկցիայի նշանակությունը մարդու համար կայանում է սեփական պատմության գեղեցկությանը ծանոթանալու ունակության մեջ:
- «Հայոց պատմություն»-ը կերտում է մարդու արժեքային գիտակցությունը, սովորեցնում է կյանքը ընկալել պատկերավորման պրիզմայով, երբ շրջապատող աշխարհը հայտնվում է որպես ազգային արժեք իր յուրաքանչյուր դրսևորման մեջ:

Գրականության ցանկ

1. Аберкромби Н., Хилл С, Тернер Б. С. Социологический словарь: Пер. с англ. — Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1997. — 420 с.
2. Беляева Т. Б. Изучение половых и возрастных особенностей в представлениях о ценности человека // Ежегодник РПО. — М., 1995. — Т. 1. — Вып. 2.
3. Вардомацкий А. П. Сдвиг в ценностном измерении? // Социологические исследования. — 1993
4. Кон И. С. Психология юношеского возраста: (Проблемы формирования личности). — М.: Просвещение, 1979. — 174 с.
5. Леонтьев Д. А., Калашников М. О., Калашникова О. Э. Факторная структура теста смысложизненных ориентации // Психол. журн. — 1993. — Т. 14. — № 1. — С. 150-155.
6. Мухина В. С. Детская психология. — М.: Просвещение, 1985. — 272 с.